

## Jødetragedien

## Norske holdninger

Av I.C. Stridsklev, Skien

Arne Chr. Berg har 16.9. ingen saksinnvendinger til mitt innlegg om de norske jøders tragedie fra 7.9. Vi er enige om at Norge i motsetning til Danmark tapte nesten halvparten av sine jøder. Dette fordi nordmenn flest, inkludert Vidkun Quisling, manglet omsorg for jødene. Vi er også enige om at initiativet til arrestasjonene og deportasjonene av jødene var tysk.

Tyskerne hadde mange hjelpere, også noen NS-medlemmer. Den som politimessig organiserte jødeaksjonen, var Knut Rød. Han ble senere frikjent, både fordi han ikke var NS-medlem og fordi han hadde hjulpet hjemmefronten. Dermed ble heller ikke hans underordnede efterforsket.

Når en gruppe er definert som syndebukker, er det ikke lett å få si noe positivt om dem. Det var ikke lett å forsvare jøder som kollektivt ble gitt skyld både for kommunismens og kapitalismens skadevirkninger i nazistisk dominerte områder i perioden 1933–45. Det har heller ikke vært enkelt å få si noe positivt om NS-medlemmer (som fra 1930-årene har betakket seg for betegnelsen nazister) i etterkrigstidens Norge. Det er symptomatisk at Berg tillegger begge de to biskoper nevnt i mitt innlegg ukorrekte sitater. Dagfinn Zwiilmeyer tillegges et sitat av sin bror, Ludvig Daae Zwiilmeyer. Også derfor mener Berg «er det vel i det minste lite kjent og virker ikke helt troverdig» at NS-medlemmer i Oslo samvittighetsfullt tok vare på jødernes formue. (Se f.eks. H.F. Dahl: «En fører for fall» s. 374–375.)

Ingen formue kan erstatte noe menneskeliv. Men i stedet for å anklage dem som tok jødene, anklaget man dem som ga loven som hindret SS i å få tak i jødernes formue. Det må vel kunne sies å være feil adresse?

De som er blitt definert å ha vært på «feil side», blir gjort medskyldige i alt det politiske SS foretok seg, uavhengig av hva de selv visste om det og hvordan de selv handlet.

Biskop Frøyland skjulte jøder i sitt

hjem, før de kom seg til Sverige. 31.10.42 opplevde han at en kollega som demonstrativt nektet å ta Terbovens hånd, ble arrestert. Quisling fikk presten fri. Likevel sa ikke biskop Frøyland, slik Berg hevder, noe i sin radiopreken neste dag om at førerprinsippet lå kristendommen nærmest. Derimot sa han: «Til slutt lyt eg nemna endå ein ting som eg tykkjer er syrgjeleg og som skjemmer folket vårt: Framferdi vår mot folk av ei onnor rase og ei onnor tru, innom våre eigne grenser. Eg kjenner meg bunden av samvitet mitt til å segja dette. Og eg gjer det om det så skal koste meg aldri så mykje. Er det rett å skjera alle yver ein kam og straffa dei uskuldige med dei skuldige? Me er då nordmenn! Me er då kristne!»

Han var aldri NS-medlem. Professor Torleiv Austad har skrevet at NS-prestene (også ikke-medlemmer) ble straffet for krigsforbrytelser. Ifølge avisene ble biskop Frøyland dømt til bl.a. syv års tvangsarbeid for å ha utført sine embedsplikter og for å ha skjendet domkirken: Han hadde latt en nordmann bli viet til en tysk kvinne der.

Kirken hadde aldri mer bruk for en slik tjener som biskop Frøyland.

Arne Chr. Berg forsvarer flertallet i Kirken nettopp med at det representerte *det store* flertallet. Kirken er ikke kalt til å følge den brede vei, men jøden Jesus fra Nasaret.